

ΑΡΤΟΤΙΝΑ

Η ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Τρίμηνη Ενημερωτική και Πολιτιστική Έκδοση του Συλλόγου Αρτοτινών Φωκίδας
Χρόνος 28^{ος} • Αριθμός φύλλου 148 • Οκτώβριος - Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2021 • Γραφεία: Αλκέτου 56 Βύρωνα 16232 Αθήνα
Τηλ. - Fax: 210 - 7655568 • Ιστοσελίδα: www.artotina.com • e-mail: artotina.diakos@gmail.com

Το Δ.Σ. του Συλλόγου Αρτοτινών
«Ο Αθανάσιος Διάκος»
σας εύχεται υγεία, δύναμη
και ευτυχία σε εσάς και
στις οικογένειές σας!

Αγαπητοί συγχωριανοί, σας εύχομαι Καλές Γιορτές, Καλά Χριστούγεννα,
ευτυχές και δημιουργικό το νέο έτος 2022.

Το πανανθρώπινο μήνυμα της Γέννησης του Θεανθρώπου να φωτίζει
το δρόμο μας και τις καρδιές μας για έναν κόσμο ειρηνικό, δημιουργικό,
με πρόοδο και ευημερία, με πνεύμα αγάπης για τον συνάνθρωπο.

Χρόνια Πολλά

Κάππας Βασίλειος
Πρόεδρος Τοπικής Κοινότητας Αρτοτίνας

Δανειστική βιβλιοθήκη στο χωριό μας

Όπως γνωρίζετε η δανειστική βιβλιοθήκη του χωριού μας, λειτούργησε κανονικά τους θερινούς μήνες με την πολύτιμη βοήθεια και την καθοδήγηση της **Βαλεντίνης Ρωμανού**.

Υπήρξε σημαντική προσέλκυση αναγνωστικού κοινού.

Σε συνέχεια των δωρεών θα ήθελα να αναφέρω τους συγχωριανούς μας **Ανδρέα Κακαλή, Ελένη Μονεμβασιώτου, Νικόλαο Μαυραγάνη, Αναστάσιο Κανούρη, Αντωνία Μαυραγάνη, Θεοφάνη Κανέλλο, Φανή Γιαννούζη, Αθανάσιο Μαυραγάνη και Ιωάννη Βάγια**, οι οποίοι προσέφεραν

βιβλία στη δανειστική βιβλιοθήκη.

Επίσης η **Μαρία Μπαζάκα** προσέφερε το χρηματικό ποσό των 100 ευρώ εις μνήμη της **Αρετής Κούστα** για την επέκταση της βιβλιοθήκης.

Όποιος επιθυμεί να δωρίσει βιβλία μπορεί να επικοινωνήσει με τους υπεύθυνους για τη λειτουργία της βιβλιοθήκης στα τηλέφωνα **6984979516** και **6976206407** (**Βασίλειος Κάππας**) και στο email: bibliothekeartotinas@gmail.com (**Βαλεντίνη Ρωμανού**).

Ο Πρόεδρος της Τ.Κ. **Βασίλειος Κάππας**

Αρτοτίνα εδώ γεννήθηκε ο Αθ. Διάκος

5	Αρτοτίνα (1)· πρ. τὰ άνωτ. καί οἶνος· 1 ποτ. 5 βεύματα χρήσιμα.	199	1052
---	---	-----	------

(1) Η Αρτοτίνα ἦν πατρίς τοῦ περιφύμου ἥρωος Διάκου (Αθανασίου), ὃς ὑψώσας πρῶτος τὴν σημαίν τῆς ἑπαναστάσεως τῇ 28 Μαρτίου 1821 καὶ ὀριστεύσας κατὰ τὴν Λαοαδίαν καὶ ἀλλοχοῦ, ἐμπερύρψας, συλληψθεῖς καὶ ἀνακυλοπισθεῖς εἰς Λαμίαν ὑπὸ τοῦ Ὁμήρ-Βριόνου.

Από το βιβλίο «ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ»
του **Ιάκωβου Ραγκαβή**, τόμος Α, σελ. 576, Αθήνα 1853

28η Οκτωβρίου

Όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, τηρώντας όλα τα μέτρα περιορισμού της πανδημίας του COVID-19, γιορτάσαμε την Εθνική Επέτειο της 28ης Οκτωβρίου 1940, με τη συμμετοχή των συγχωριανών μας.

Μετά το πέρας της Θείας Λειτουργίας, ακολούθησε δοξολογία, επιμνημόσυνη δέηση και κατάθεση στεφάνων στο μνημείο των πεσόντων από τον Πρόεδρο της Τοπικής Κοινότητας **Βασίλειο Κάππα**, από το μέλος του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρτοτινών Μεσολογγίου "Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος" **Ανδριάντα Κατσαρού** και τον Πρόεδρο του Πολιτιστικού Συλλόγου Αρτοτινών Φωκίδας "Ο Αθανάσιος Διάκος" **Θεόδωρο Μαρτέκα**. Παραβρέθηκαν ο Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. του Συλλόγου **Βασίλειος Μαρτέκας** και ο Ταμίας **Δημήτριος Μακρής**. Ο Σύλλογος στη συνέχεια προσέφερε καφέ και αναψυκτικά στα καφενεία.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γάμοι

• Την Κυριακή 12 Σεπτεμβρίου 2021 τελέστηκε το μυστήριο του γάμου μεταξύ της **Ματίνας Νιώρα** (εγγονή κ. **Νίκου Τσεργά**) και του **Βασίλη Τοκατλόγλου** στον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου στην Ηλιούπολη Αττικής.

Να ζήσουν ευτυχισμένοι.

Επιτυχίες

• Η **Ειρήνη Τριβήλου** του **Κωνσταντίνου** και της **Παρασκευής Κορδοπάτη** εισήχθη στο Τμήμα Ιατρικής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον **Κωνσταντίνο Αντωνόπουλο** για τη δωρεά ηλεκτρονικού υπολογιστή για τις ανάγκες της Κοινότητας Αρτοτίνας.

Ο Πρόεδρος της Τ.Κ. Αρτοτίνας
Βασίλειος Κάππας

Δωρεά

Εις μνήμην του **Αθανασίου Πλαστήρα**, η σύζυγος **Σοφία Πλαστήρα-Καμπάνη** προσέφερε 200 ευρώ και συγγενείς και φίλοι του **Αθανασίου Πλαστήρα** 110 ευρώ για την Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΣΕΪΤΟΥ ΝΙΤΣΑ	50.00€
ΛΥΡΑΒΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ	20.00€
ΜΠΟΥΓΑΣ ΦΩΤΗΣ	20.00€
ΜΥΛΩΝΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ	40.00€
ΜΠΡΑΟΥΝΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ	25.00€
ΠΑΛΑΣΚΩΝΗΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ	
ΤΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	100.00€
ΑΝΩΝΥΜΟΣ	20.00€
ΜΠΡΑΟΥΝΟΥ ΠΟΠΗ	140.00€

ΕΝΙΣΧΥΣΤΕ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ

Μπορείτε να καταθέσετε τη συνδρομή σας
στον λογαριασμό

IBAN: GR3301101570000015729602225

Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος

**Πωλείται μονοκατοικία 80 τετραγωνικών μέτρων
στην περιοχή Μπρούσκα
Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6974644652**

**Πωλείται το οικόπεδο της Καλλιόπης Μαρτέκα
340 τετραγωνικών μέτρων κοντά στη Ζαβαλόβρυση.
Τηλέφωνο επικοινωνίας 6938882811**

ΑΡΤΟΤΙΝΑ

Η ΓΕΝΕΤΕΙΡΑ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΔΙΑΚΟΥ

Τρίμηνη ενημερωτική
πολιτιστική έκδοση
Ιδιοκτησία του Συλλόγου
Αρτοτινών Φωκίδας
Ν. Π. μη κερδοσκοπικό
Α.Φ.Μ. 090361430
Γραφεία: Αλκέτου 56 Βύρωνα
Τ.Κ. 16232 Τηλ. & Fax: 210 7655568
Συντακτική Επιτροπή:
Μαρτέκας Θεόδωρος
Μακρής Δημήτριος
Κάππα Ευσταθία

Εκδότης - Διευθυντής:
Θεόδωρος Μαρτέκας
Κιν.: 6980047446

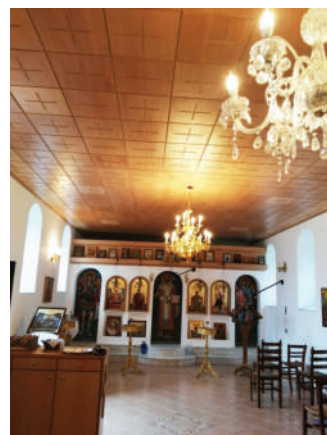
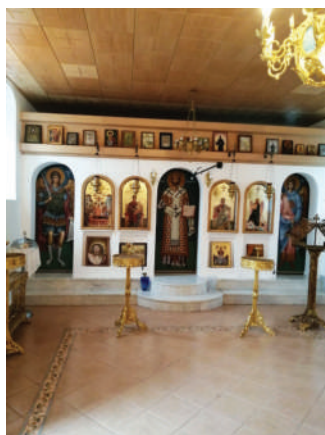
e-mail: artotina.diakos@gmail.com

Ηλεκτρονική σελιδοποίηση
Εκτύπωση - διεκπεραίωση:
Εκδόσεις Γραφικές Τέχνες
Καρπούζη Αριστέα & Υιός Ο. Ε.
Θεοδοσίου 23 Ίλιον Τ.Κ. 13121
Τηλ.: 210 2619003
e-mail: karpouzi@otenet.gr

Δωρεές για την ανακαίνιση του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου στην Αρτοτίνα

Παρακάτω θα βρείτε τις δωρεές για τις ανάγκες ανακαίνισης του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου στην Αρτοτίνα. Στο επόμενο φύλλο θα αναγραφούν και τα υπόλοιπα ονόματα που αφορούν τις δωρεές για τον Ιερό Ναό Κοιμήσεως Θεοτόκου. Για τις δωρεές σχετικά με την παραπάνω ανακαίνιση μπορείτε να απευθυνθείτε στον **Ιωάννη Χριστοδούλου** στο τηλέφωνο **6946124580** και στον **Κωνσταντίνο Πλαστήρα** στο τηλέφωνο **6976642254**.

Όνοματεπώνυμο	Αριθμός Απόδειξης	Κασίδη Ελευθερία	214
Κατσαρός Βασίλειος του Δημητρίου	209	Κατσούλης Δημήτριος του Γεωργίου	215
Μαρτέκα Σούλα του Ιωάννη	212	Δρόσου Γεωργία	217
Τσέλιου Δέσποινα	211	Μπαζάκα Μαρία	218
Κατσαρός Γιάννης	210	Σιαπέρας Θεμιστοκλής του Δημητρίου	219
Κολοβός Αριστείδης του Ιωάννη	213		

Δωρεές εις μνήμη για την ανακαίνιση του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου στην Αρτοτίνα

- Η **Μπραούνου Πόπη** εις μνήμην του συζύγου της **Ιωάννη Μπραούνου** προσφέρει το χρηματικό ποσό των 100 ευρώ.
- Οι συγγενείς της **Αγγελικής Κατσαρού-Αλούπη** εις μνήμην της, προσφέρουν το χρηματικό ποσό των 150 ευρώ.
- Τα αδέρφια, τα ανίψια και ο γαμπρός της **Ελένης Κοκκαλιά**, εις μνήμην της, προσφέρουν το χρηματικό ποσό των 300 ευρώ.

Διορθώσεις Δωρεών

Στο προηγούμενο φύλλο της εφημερίδας από παράλειψη υπήρξαν ορισμένα λάθη στα ονόματα. Τα διορθωμένα παρουσιάζονται παρακάτω:

Δωρεές για τις ανάγκες ανακαίνισης του Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου

- Η οικογένεια **Κωνσταντίνου Τσιπούνη** εις μνήμην του **Βασιλείου** και του **Γιάννη Τσιπούνη** προσέφερε το ποσό των 100 ευρώ.
- Η **Μαριαλένα** και ο **Άγγελος Τζελέπης** εις μνήμην του πατέρα τους **Γεωργίου Τζελέπη** προσέφεραν το χρηματικό ποσό των 200 ευρώ.
- Η **Κωνσταντίνα Μπραούνου** προσέφερε χρηματικό ποσό για τις ανάγκες ανακαίνισης του

Ιερού Ναού Κοιμήσεως Θεοτόκου στην Αρτοτίνα από ξυλεία Αγίου Δημητρίου (αριθμός απόδειξης 142).

Δωρεά για την Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου

- Η οικογένεια, οι συγγενείς και οι φίλοι εις μνήμην του **Ιωάννη Πλαστήρα** προσέφεραν χρηματικό ποσό στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου.

Συνδρομή στον Σύλλογο Αρτοτινών εις μνήμην Γεωργίου Παπαβασιλείου

• ΤΣΕΛΙΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	50.00€
• ΤΣΕΛΙΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ	50.00€

Κοπή πίτας

Όπως είναι γνωστό ο Σύλλογός μας κάθε χρόνο εκτός από την πίτα στα γραφεία μας στην Αθήνα, ανεβαίνει και στο χωριό και κόβουμε μαζί με τους συγχωριανούς μας την πρωτοχρονιάτικη πίτα. Δυστυχώς μετά τις εξελίξεις της πανδημίας αποφασίσαμε ότι θα ήταν καλύτερα να μην πραγματοποιήσουμε αυτή την εκδήλωση!

Ευχόμαστε τον επόμενο χρόνο να είμαστε όλοι μαζί γεροί και να βρεθούμε χωρίς απαγορεύσεις και φόβους!

Απολογιστικό βίντεο Επιτροπής “Ελλάδα 2021”

Η απόφαση του Συλλόγου μας για την κοινή προσπάθεια με τους Συλλόγους Λιδωρικίου και Δωρικής Αδελφότητας στους επετειακούς εορτασμούς της Πολιτείας για το '21 για άλλη μια φορά αποζημιώθηκε!

Η Επιτροπή “Ελλάδα 2021” παρουσίασε πρόσφατα το απολογιστικό της βίντεο, που θα ταξιδέψει σε όλο τον κόσμο και μέσα σε αυτό περιλαμβάνονται οι σημαντικότερες δράσεις της.

Μέσα λοιπόν στις σημαντικότερες, και η δική μας, ο “Αγώνας για την Ελευθερία”, που είχε εκκίνηση την Ιερά Μονή του Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου!

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι οι δράσεις της Επιτροπής σε όλο τον κόσμο ανέρχονταν σε 300, γεγονός που καθιστά την επιλογή της δικής μας εκδήλωσης να προβληθεί μέσα σε αυτό, ιδιαίτερα τιμητική!

Είμαστε λοιπόν ιδιαίτερα χαρούμενοι γιατί αυτό το βίντεο προβάλλεται σε όλο τον κόσμο και οι εικόνες του χωριού μας θα ταξιδέψουν παντού!

Ο Σύλλογός μας έχει αποφασίσει και σε αυτή τη θητεία να συνεχίσει τις συνεργασίες με άλλους Συλλόγους και με εξωστρέφεια να προσπαθήσουμε να κάνουμε την αγαπημένη μας Αρτοτίνα τόσο προορισμού για την ομορφιά του τοπίου της, την Ιστορία και τον Πολιτισμό της.

Μπορείτε να δείτε το απολογιστικό βίντεο στον παρακάτω σύνδεσμο ή να κάνετε αναζήτηση στο YouTube με τη φράση: “Επιτροπή Ελλάδα 2021 - Βλέμμα Μπροστά”.

<https://www.youtube.com/watch?v=KKeQw-6dWEg>

**Πωλείται διώροφη μονοκατοικία
100 τετραγωνικών μέτρων,
εντός οικοπέδου 600 τετραγωνικών μέτρων
και επιπλέον 600 τετραγωνικά μέτρα
οικόπεδο κοντά στη Ζαβαλόβρυση.
Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6951930130**

**Πωλείται στην Αρτοτίνα του Δ. Δωρίδος, Ν. Φωκίδος,
παλαιά πετρόκτιστη ισόγεια κατοικία, εμβ. 58 τ.μ.
με κατώι εμβ. 54 τ.μ. και μεγάλη βεράντα,
ανακαινισμένη ως προς το εσωτερικό δάπεδο
από μπετόν και την ξύλινη στέγη,
σε οικόπεδο εμβ. 425 τ.μ. Ελεύθερη προς διαμόρφωση
της διάταξης των εσωτερικών χώρων.
Απεριόριστη θέα προς το χωριό και τα Βαρδούσια.
Τηλέφωνο επικοινωνίας: 6944141836**

Χάραξη μονοπατιού από την Pindus Trail

Η Terra Pindus (ως ΚοινΣΕπ Παραγωγικού σκοπού), συντάσσει και νόμιμα υποβάλλει δασικές μελέτες συντήρησης, σήμανσης και διάνοιξης μονοπατιών. Ταυτόχρονα, έρχεται σε επαφή με τις τοπικές αυτοδιοικήσεις των περιοχών από όπου περνάει το σχεδιαζόμενο ίχνος του Pindus Trail.

Το Pindus Trail είναι ένας ενιαίος πεζοπορικός άξονας 600 χλμ. που διατρέχει την ραχοκοκκαλιά της Πίνδου σε όλο το μήκος της, από τους Δελφούς μέχρι και τις λίμνες των Πρεσπών στα Β.Δ. σύνορα της χώρας. Το μονοπάτι της Πίνδου, βασισμένο σε διεθνή πρότυπα, χωρίζεται σε 5 ενότητες και αποδίδει 42 διαδοχικά ημερήσια τμήματα. Τα τελευταία χρόνια έχουν αποκατασταθεί και χαρτογραφηθεί, μέσα από αυτοχρηματοδοτούμενες ιδιωτικές πρωτοβουλίες και εθελοντισμό, περισσότερα από 130 χλμ. παλιών, ξεχασμένων μονοπατιών της Πίνδου.

Σκοπός του “Pindus Trail” είναι να αναδείξει την άγνωστη ορεινή Ελλάδα σε όλο τον κόσμο, φέρνοντας κοντά της ανθρώπους που τους συναρπάζει η φύση, η ιστορία και ο πολιτισμός του κάθε τόπου.

Ακολουθεί κείμενο και φωτογραφίες, οι οποίες δημοσιεύτηκαν στη σελίδα του Facebook της Terra Pindus.

Λίγο πριν τα Βαρδούσια ντυθούν στα λευκά, μέσα σε ένα βροχερό και ομιχλώδες σκηνικό, ολοκληρώθηκε ο καθαρισμός και η προσήμανση του δασικού μονοπατιού, που οδηγεί από την Αρτοτίνα για τα βοσκοτόπια στο Λάκκο. (βλέπε σκαρίφημα ίχνους στην πρώτη φωτογραφία)

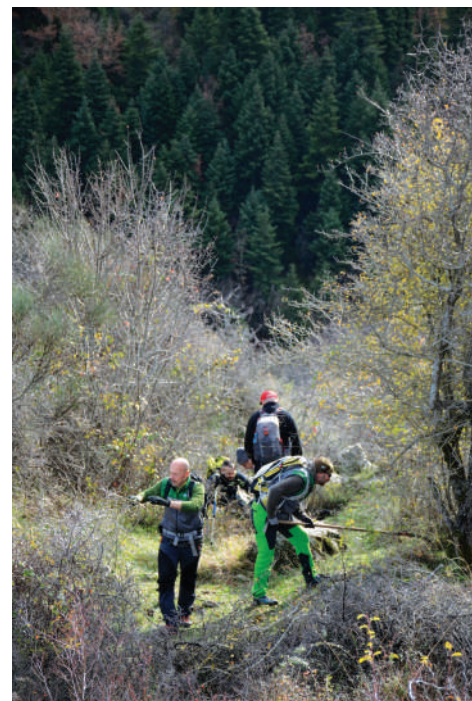
Η χάραξη και ένταξη της διαδρομής στη δασοτεχνική μελέτη, που εγκρίθηκε προ μηνών προέκυψε με τις οδηγίες των ντόπιων κτηνοτρόφων και αρκετό ψάξιμο, ακολουθώντας μέτρο μέτρο τα αχνά ίχνη μιας ξεχασμένης, πανέμορφης διαδρομής μήκους 5,2 χλμ. Ο ντορός εν τέλει μας έφερε με τον καλύτερο δυνατό τρόπο από την Αρτοτίνα, απέναντι στο ψηλότερο σημείο του κτηνοτροφικού χωματόδρομου, που τερματίζει λίγο πιο πάνω στα λιβάδια του Λάκκου κάτω από τις επιβλητικές Σούφλες.

Η διαδρομή μας δίνει 93% του μήκους, βατότητα από μονοπάτι αποφεύγοντας την πεζοπορία για χιλιόμετρα στο χωματόδρομο, που ωθεί ένα μέρος του ορειβατικού κοινού μέχρι σήμερα να χρησιμοποιεί καταναγκαστικά οχήματα ως το Λάκκο για να βγει στις Σούφλες και τις γειτονικές κορυφές των δυτικών Βαρδουσίων.

Τις τελευταίες δέκα ημέρες ανακαλέσαμε την ανοιχτή πρόσκληση εθελοντισμού λόγω δυσμενών συνθηκών και εργαστήκαμε ολι-

γομελής ομάδα της Terra Pindus, όποτε και για όσο ο καιρός το επέτρεψε.

Ευχαριστούμε τους κατοίκους και τον Πρόεδρο της Αρτοτίνας για τη ζεστή φιλοξενία!

Με την πρώτη ευκαιρία θα συνεχίσουμε για την τελική διαμόρφωση και σηματοδότηση του δασικού μονοπατιού με υλικά υψηλής αντοχής και προδιαγραφών, όπως και την προέκτασή του στην αλπική ζώνη για τη διάσχιση των Βαρδουσίων και τη νέα σύνδεση Αρτοτίνα - Αθ. Διάκος, που συμπεριλαμβάνει τα 2 καταφύγια του βουνού στη γραμμή διάσχισης και πολλά άλλα αξιολογικά σημεία θέασης και τοποθεσίες.

Σελίδα Facebook: Pindus Trail

Δημήτριος Λουκόπουλος ο μεγάλος Αρτοτινός Λαογράφος

Ο **Δημήτριος Λουκόπουλος** ήταν το πρώτο από τα επτά παιδιά του Αρτοτινού εμπορευόμενου και κτηματία Νικολάκη Λουκόπουλου και της Φροσύνης, το γένος Κότταρη, από το Δάφνο (Βοσνίνη).

Γεννήθηκε στις 30 Αυγούστου 1874 στην Αρτοτίνα Δωρίδας, όπου έζησε τα πρώτα δώδεκα χρόνια της ζωής του και έμαθε τα πρώτα του γράμματα. Τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο, το "Αλληλοδιδασκτικό", παρακολούθησε και ένα χρόνο «Ελληνικά μαθήματα» όπως έλεγαν τότε τα προκαταρκτικά των Αρχαίων Ελληνικών.

Αφού συμπλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του στα Σάλωνα (Άμφισσα) σε ηλικία δεκαπέντε χρονών το 1889 γράφτηκε στο Διδασκαλείο της Αθήνας. Το 1892 αποφοίτησε ως δάσκαλος και διορίστηκε στη Σαλαμίνα. Την ίδια όμως χρονιά μετατέθηκε στο αιτωλικό κεφαλοχώρι Θέρμο (Κεφαλόβρυσος) της Τριχωνίδας, όπου εκεί με μια μικρή διακοπή λόγω των Βαλκανικών πολέμων όπου μετατέθηκε για ένα χρόνο Επιθεωρητής Δημοτικών Σχολείων στα Γρεβενά, υπηρέτησε επί 33 χρόνια συνεχώς μέχρι το 1925.

Στο Θέρμο, που ο ίδιος θεωρούσε δεύτερη πατρίδα του, παντρεύτηκε τη Μαρία Βασιλοπούλου και απέκτησαν τέσσερα παιδιά, με τα τρία από αυτά να διαπρέπουν στους τομείς των Γραμμάτων και της Τέχνης.

Το 1926 τοποθετήθηκε στο Λαογραφικό Αρχείο και το 1930 στο Μουσικό Λαογραφικό Αρχείο. Μέχρι το θάνατό του ήταν Γραμματέας της Λαογραφικής Εταιρίας.

Κατά τη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής αποσύρθηκε και πάλι στο Θέρμο, όπου παρά τις δύσκολες κατοχικές συνθήκες και τις φροντίδες για επιβίωση έγραψε το τελευταίο του βιβλίο «Οικογενειακή ζωή των Αιτωλών». Τον Μάιο του 1943 αρρώστησε ξαφνικά και στις 30 Ιουνίου 1943 πέθανε σε ηλικία 69 ετών μέσα στην πίκρα και την απόγνωση της σκλαβιάς.

Με το τεράστιο σε όγκο και ποιότητα λαογραφικό του έργο, ο Δημήτριος Λουκόπουλος αναδείχτηκε σε έναν από τους πιο σημαντικούς Έλληνες λαογράφους. Υπήρξε πρωτοποριακή μορφή της Ελληνικής Λαογραφίας, σε καιρούς που η Λαογραφία στη χώρα μας δεν είχε ακόμα εξελιχθεί σε εθνολογική επιστήμη. Για τον Δ. Λουκόπουλο και το έργο του (λαογραφικό, ιστορικό, λογοτεχνικό) έχουν γραφτεί πλήθος άρθρων, μελετών, κριτικών, σχολίων, αναλύσεων κ.λπ. από έγκυρους Λογοτέχνες και Λαογράφους. Τα περισσότερα από τα δημοσιεύματα αυτά έχουν συμπεριληφθεί σε φυλλάδιο όπου με κείμενα και επιμέλεια των Γιάννη Ρουφαγάλη και Βασίλειου Δ. Φασίτσα, τύπωσε και κυκλοφόρησε ο Σύλλογος Αρτοτινών «Ο Αθανάσιος Διάκος» το 1980 με την ευκαιρία των αποκαλυπτηρίων της προτομής του Λουκόπουλου που με δαπάνη και φροντίδα του Συλλόγου στήθηκε στη γενέτειρά του την Αρτοτίνα. Με κείμενα και επιμέλεια της Ευθυμίας Παπασιπούρου-Καραδημητρίου, εκδόθηκε από την Ιστορική και Εθνολογική Εταιρία ένα πολύ αξιόλογο φυλλάδιο που αναφέρεται στο συνολικό έργο του Δ. Λουκόπουλου.

Παρακάτω αναγράφεται μέρος από τα εκδοθέντα βιβλία του.

- "Ακολουθία και βίος του Οσιομάρτυρος Ιακώβου του νέου" - 1894.
- "Σύμμεικτα λαογραφικά Μακεδονίας" - 1917.
- "Σύμμεικτα Αιτωλικά λαογραφικά" - 1921.
- "Αιτωλικά οικήσεις, σκεύη και τροφάι" - 1925.
- "Φως από τους μύθους μας Α'" - 1926.
- "Φως από τους μύθους μας Β'" - 1926.
- "Ποια παιχνίδια παίζουν τα Ελληνόπουλα" - 1926.
- "Πως υφαίνουν και ντύνονται οι Αιτωλοί" - 1927.
- "Ποιμενικά της Ρούμελης" - 1930.
- "Στ' Άγραφα" - 1930.
- "Ο Ρουμελιώτης καπετάνιος του 1821 Ανδρίτσος Σαφάκας και το αρχείο του" - 1931.
- "Στα βουνά του Κατσαντώνη" - 1934.
- "Σύμμεικτα λαογραφικά Αιτωλίας" - 1937.
- "Γεωργικά της Ρούμελης" - 1938.
- "Νεοελληνική μυθολογία" - 1940.

Πηγή:

Γιάννης Α. Ρουφαγάλης «ΑΡΤΟΤΙΝΑ – ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ-ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΙΑ-ΙΣΤΟΡΙΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ», Εκδοτική Τυπογραφική, Αθήνα 1990.

Επανεκδοση του βιβλίου από τον Σύλλογο Αρτοτινών «Ο Αθανάσιος Διάκος» το 2007. Κεφάλαιο V

Ακολουθεί κείμενο του Δ. Λουκόπουλου που δημοσιεύτηκε τον Ιανουάριο του 1940 στο μηνιαίο φιλολογικό περιοδικό «ΗΩΣ».

Το πρώτο μου ταξίδι

“Πάνω από σαράντα πέντε χρόνια πάνε από τότε που είχα τελειώσει το Δημοτικό σχολείο κι’ ήμουν δώδεκα χρονών παιδί. Ελληνικό σχολείο στο χωριό μου δεν είχαμε κι έπρεπε να ξενιτευτώ από τόσο μικρός. Η μητέρα μου έλεγε στον πατέρα να βρει κανά σπιτί στο Λιδωρίκι για να με βάλει οικότροφο, αλλ’ αυτός δεν ήθελε. Λογάριαζε να με πάει στα Σάλωνα και να με δώσει σ’ ένα θείο μου παπά, να μαθαίνω γράμματα και να ξελειουργάω κιόλας. Περίμενα και πως περίμενα το Σεπτέμβριο για να με πάει, η χαρά μου δεν ήταν που θα πήγαινα στο Ελληνικό σχολείο, αλλ’ γιατί θα ταξίδευα, το είχα μαράζι να ταξιδέψω, να ιδώ καινούριους τόπους κι’ άλλα χωριά.

Γυρίζοντας ο πατέρας μου απ’ το παζάρι της Νταουκλής – έτσι λέγαν τότε το παζάρι της Υπάτης – πήρε τα δυο μουλάρια μας, για να ψωνίσει κιόλας, πήρε και μένα και πάμε. Περάσαμε τις Σαΐτες πρώτα, ένα απ’ τα παραποτάμια που σμίγουν και φτάνουν το Φειδαρη. Άκουσα Σαΐτες και πριν, μα έλεγα πως θα πρόκειται για τίποτα σαΐτες απ’ αυτές που φτιάναμε εμείς τα παιδιά και παίζαμε. Όταν είπα στον μακαρίτη τον πατέρα μου πως φανταζόμουν τις Σαΐτες, ξεκαρδίστηκε στα γέλια. – Βρε κουτέ, λέει, σαΐτα λεν’ και μια λωρίδα χωράφι. Τούτο το ποτάμι απ’ αυτή τη σαΐτα πήρε το όνομα. Εκεί δα στην ακροποταμιά ο μακαρίτης ο... είχε δυο σαΐτες χωράφι. Έλεε εκείνος: “πάω στις σαΐτες”, είπαν και οι άλλοι: στις Σαΐτες, το πήρε και το ποτάμι το όνομα. Αυτά λέγαμε κι είχαμε πάρει ένα ανήφορο στην πέρα μεριά της ακροποταμιάς, που θα μας έβγανε στον Αϊ-Λιά. Περνώντας τις Σαΐτες, θέλεις μισή ώρα ώπου να βγεις στη ράχη παραπάνω, κι ο δρόμος σου θα είναι ανάμεσα σε δάσος από γερασμένα έλατα. Ούτε που καταλαβαίνεις όμως πως βγάζεις κείνον τον ανήφορο, σε ξεκουράζουν οι βόλτες που κάνει η στράτα πέρα δώθε. Έτσι άκοπα βρεθήκαμε στο ξέφαντο, στη ράχη. Κοιτάζω για Αϊ-Λιά, πουθενά Αϊ-Λιάς. Ρωτάω τον πατέρα μου μη τυχόν τον προσπεράσαμε και κείνος μού ‘δειξε ένα σωρό πέτρες γι’ Αϊ-Λιά. Πήγα, ανάμεσα απ’ τις πέτρες ξεχώρισα τα παλιοθέμελά του και εκεί κοντά του δυο τρεις αρχαίους τάφους ανοιχτούς. Μακριά πέτρα από δω, άλλη από κει, και δυο κοντές στο κεφάλι και στα πόδια, να ο τάφος. Σαν είδε ο πατέρας μου πως τον κοιτάζα με περιέργεια – Μνήματα, λέει, απ’ τον καιρό των Ελλήνων. Ήταν ο τόπος τότε γιομάτος από Ελλήνους, κάτι άντρες ψηλούς ως εκεί πάνου αλλ’ τους χάλασε ο θεός. Ένα κουνούπι έστελνε, λαλούσε το κουνούπι στ’ αυτί τους κι’ απόθαιναν. Ήξεραν αυτοί πως τους περιμένει ο θάνατος κι’ έφταναν από μόνοι τους

το μνήμα που θα τους έθαφταν. Έπαιρναν το πιάτο τους, το μπότι τους για νερό, το κάθε τι χρειαζούμενο, έμπαιναν καθένας μέσα στο μνήμα του και περίμενε. Ακούοντας το κουνούπι πέθαιναν.

Απ’ τον Αϊ-Λιά και πέρα παύει η μεγάλη ανηφοριά. Πας ίσια, περνάς ρεματάκια, καβαλάς ραχούλες και σε μισή ώρα φτάνεις στις Κρέκιζας το βελούχι. Τι πολύ και κρύο νερό! Παραπάνω είναι ο Κωσταρτσιώτικος Αϊ-Λιάς, χαμηλότερα η Κρέκιζα, ένας μικρός διάσελος, δεξιά του πιάνεται ένα βουνό όλο έλατα, αριστερά του άλλο, πιο ψηλό και γυμνό. Πάει, πάει τον ανήφορο ως τα ουράνια, εκεί που τελειώνει το βουνό είναι ίσιωμα, το Νεραϊδάλωνο. Το βλέπαμε κι απ’ το χωριό το Νεραϊδάλωνο, είναι η τρίτη, αλλ’ και χαμηλότερη κορφή του Βαρδουσιού. – Νεραϊδάλωνο! – Ναι, Νεραϊδάλωνο, έκαμε ο πατέρας. Στον Αϊ Κωνσταντίνο το δικό μας, τον πιάνουν το χορό αυτές οι Κυράδες, οι Νεράιδες. Το γιοματάκι τον πιάνουν κι έπειτα παίζοντας τα νταούλια τους και τραγουδώντας κατεβαίνουν ολόρεμα, και πέφτουν στο ποτάμι, τις Σαΐτες. Πλένουν τα ρούχα τους, τ’ απλώνουν στον ξεριά, λούζονται, χτενίζονται. Όλο το μεσημέρι το περνάνε στο ποτάμι. Σαν έρθει το δειλινό, παίζοντας και πάλι τα όργανα, παίρνουν τον ανήφορο και βγαίνουν στο Νεραϊδάλωνο κι εκεί στρώνουν το χορό. Ως το βράδυ χορό. Την άλλη μέρα τα ίδια. Δυο κόσμους χωρίζει η Κρέκιζα, τον ένα του χωριού μου τον κόσμο με τα βουνά του, τη Σιτίστα παραπέρα, και βαθιά πολύ βαθιά κάτω, το Φειδαρη με τα παραποτάμια του π’ αφήναμε πίσω μας. Και τον άλλο, τον καινούριο για μένα κόσμο, που ξανοίγεται μπρος μου. Και να: Αριστερά μας πρόβαλε ένας ζυγός ψηλός και μακρύς πολύ, πιασμένος απ’ τα Βαρδούσια. Είναι τα Μετερίζα με τα χλοϊσμένα λιβάδια τους που βόσκουν τα Βοστανισιώτικα τα πρόβατα. Εκεί που ο ζυγός αποσώνεται, είναι σηκωμένη μια κορφή που μοιάζει σαν κεφάλι σκουφωμένο, ακάτω της ένα χωριό το Κλήμα. Παραπέρα άλλα βουνά που μόλις τα ξεχωρίζεις τυλιγμένα όπως είναι στην καταχνιά τους, στου Λιδωρικιού τα μέρη εκείνα. Δεξιά τους, τα προβούνια του Τρίκορφου. Παραδώθε μια ράχη που πιάνεται απ’ το Βοστανισιώτικο τόπο, πάει ...πάει και δεν αποσώνεται. Ο πατέρας μου την είπε Μακριά ράχη, αν ήταν χειμώνας λέει, αυτή θα παίρναμε κορφή κορφή της, πηγαίνοντας θα πέφταμε εκεί που σμίγει το Γρανιτσόρεμα με τον Κόκκινο. Δεξιά απ’ τη Μακριά Ράχη, φαινόταν και το Βλαχοβούνι. Την Πενταγιού όμως που είναι στις ποδιάς του τον κόρφο, μας την κρύβει της Κωστάρ-

Συνέχεια στη σελ. 5

Δημήτριος Λουκόπουλος ο μεγάλος Αρτοτινός Λαογράφος

Συνέχεια από τη σελ. 4

τσας το βουνό. Όλος αυτός ήταν ο καινούριος κόσμος για μένα και σαν σ' ένα πανόραμα ο μακαρίτης ο πατέρας μου έκανε και το πρώτο μου μάθημα της Γεωγραφίας. Απ' την Κρέκιζα κι εκείθε, όλο και κατεβαίνει η στράτα, περνάει ρέματα, υπερβαίνει ραχούλες, ώπου σε βγαίνει στο χωριό. Κατώστρατα μās ακολουθεί και τ' αυλάκι που πάει το νερό του Βελουχιού στην Κωστάρτσα και ποτίζει τους κήπους. Τα πρώτα σπιτία της τα είδαμε και πριν φτάσουμε τα άλλα τα κρύβει μια χαμηλή ράχη. – Να η Απάνω Κωστάρτσα, λέει, ο πατέρας μου, ευθύς που μήκαμε. Εγώ κοιτούσα το χωριό με μεγάλη περιέργεια. Απαράλλαχτη σαν την Αρτοτίνα, το χωριό μου, μου φάνηκε κι η Κωστάρτσα. Σπιτία λασπότοια με γαλαζόπετρα και ξυλοδέματα εκεί, το ίδιο κι εδώ. Τους ίδιους κήπους τα ίδια οπωρικά. Σοκάκια, στενά, ξεροτοιχιές, φράχτες, γουρουνία, κότες, μαρτίνια ανάκατα, σα να βρισκόμουν στον Κάτω Μαχαλά της Αρτοτίνας μου φαινόταν. Στον πάτο στο χωριό όπου μας έβγαλαν τα σοκάκια, είναι τα μαγαζιά, εκεί κουτσόπιναν οι Κωσταρτισιώτες τρώγοντας και κοκορέτσια. Οι πιο πολλοί τους ξενιτεύονται στην Αθήνα, και τώρα που δεν τελείωσε το καλοκαίρι ακόμα, κι είναι εδώ για να πίνουν το κρύο νερό, αυτή τη δουλειά κάνουν απ' το πρωί ως το βράδυ. Μας σταμάτησαν, όπως θα σταματούσαν και κάθε άλλον που τυχόν θα περνούσε απ' το χωριό τους για να τον φιλέψουν. Η φιλοτιμία και φιλοξενία στο χωριό είναι νόμος. Τέταρτο παρακάτω και πέρα απ' το ρέμα, είναι το Κάτω Χωριό ή Κάτω Κωστάρτσα. Πολύ σωστά μετονόμασαν το χωριό τους οι Κωσταρτισιώτες Διχώρι. Το ίδιο σχολείο και την ίδια εκκλησιά έχουν τα δύο χωριά. Και τα δύο τ' αφήνουμε στην Απάνω Κωστάρτσα. Τα παλιότερα όμως τα σπιτία και πολλές καστανιές τα έχει η Κάτω Κωστάρτσα. Από το Κάτω χωριό φαίνεται και η Βοστινίτσα σαν φωλιά φτιαγμένη σ' ένα κόρφο που γίνεται ανάμεσα από τα τριγύρω βουνά. Βλέποντας αριστερά μας τη Βοστινίτσα πήραμε κατήφορο ως μια ώρα. Εκεί π' αποσώνεται ο κατήφορος ξεμυτίζει ένα ρέμα από δεξιά, βρίσκει τον Κόκκινο που κατεβαίνει απ' τη Βοστινίτσα και τον σμίγει. Στη σμίξη τους υψώνεται ένα βουναλάκι σαν πυραμίδα στην κορφή του είναι παλιό κάστρο, ο "Παλιόπυργος", το λένε. – Του Ελλήνου κάστρο, άκουσα απ' τον πατέρα μου. Απ' αυτού και πέρα ισιάζει ο δρόμος γιατί όλο ξεριά ποταμού, ούτε πολύ ούτε λίγο ξεριά, δυο ολάκερες ώρες τραβηχτές. Και δεν βλέπεις, τίποτα άλλο παρά άμμο, στρογγυλόπετρες, στουρνναρόλιθα, πλατάνια και βουνοπλαγιά από δεξιά κι' αριστερά με δάσος

πυκνό από δέντρα, αριές, κουμαριές και ρείκια. Ακόμα καλοκαίρι, κι' όμως το νερό του ποταμιού είναι πολύ και θολοκόκκινο, όπως τον χειμώνα, με το να περνάει από κοκκινοχώματα. – Γι' αυτό το είπαν και Κόκκινο, μου είπε ο πατέρας.

Όσπου να το βγάλουμε τον ξεριά είχαμε αφήσει δεξιά μας τρία χωριά, το Νούτσομπρο τώρα Ψηλό Χωριό – τα Δρεστενά και την Πενταγιού. Τα δύο πρώτα τα είδα, γιατί φαίνονται απ' το ποτάμι, το τρίτο μου 'δειξε ο πατέρας μου που είναι, όταν είχαμε διαβεί εκεί που σμίγει ο Κόκκινος με το Πενταγιόρεμα. Πριν τον βγάλουμε τον Κόκκινο, πήραμε αριστερά το τελευταίο πλάι της Μακριάς Ράχης στα Πίσω Χωράφια, το λένε εκεί – κι' έπειτα πέρασε στη σμίξη του με το Γρανιτόρεμα. Πίσω μας φαντάζει τώρα η Γρανίτσα κάτω από δυο βράχους που μοιάζουν κάστρα, παρεμπρός, όπου πάμε, ακολουθώντας μυλαύλακο, ακόμα και τώρα σώζονται τα θεμέλια του παλιού χανιού που άφησε και παροιμία. – Του Σκορδά το Χάνι, είπε ο πατέρας. "Καλή αντάμωση στου Σκορδά το Χάνι". Που να δώσω προσοχή εγώ τόσο μικρός τότε σε παροιμίες. Απ' του Σκορδά το Χάνι και πέρα ημερεύει ο τόπος, ισιάζει πιο πολύ η στράτα και λες πως είσαι σε κάμπο, ενώ βαδίζεις κατά την ομαλή αριστερή ακροποταμιά. Σε λίγο ο Κόκκινος εκεί που πλησιάζει να σμίξει το Μέγα το ποτάμι πλαταίνει, γίνεται απέραντος ο ξεριάς του. Περνώντας του Αγά το Κοτρώνι, όπου σήμερα έγινε η γέφυρα του αμαξωτού δρόμου που πάει στον Έπαχτο, είδαμε αριστερά μας ένα βουναλάκι. Στην κορφή του φαίνεται ένα παλιό κάστρο, με πύργο απ' του Ελλήνου και του Βενετσάνου τον καιρό.

– Στην πίσω μεριά του είναι το Βελούχοβο (αρχαίο Κάλλιο) με το πολύ νερό που βγαίνει στη ρίζα του ορθόκοφτου βράχου, κι' άκουσε και την ιστορία του, είπε ο πατέρας.

– "Η Ωριά του κόσμου, η βασιλοπούλα, σ' αυτό το κάστρο μέσα κατοικούσε. Δυο βασιλόπουλα, και τα δυο αδέρφια, ζητούσαν να την πάρουν γυναίκα.

– Εσύ, λέει, η Ωριά στον έναν αδερφό, θα πας στο Νεζερό και θα φέρεις το νερό, κι' εσύ, λέει στον άλλον, θα χτίσεις κάστρο στην κορφή στο βουναλάκι. Όποιος από τους δυο σας τελειώσει πρώτος τη δουλειά του, κείνος θα είναι και ο άντρας μου. Πάει ο πρώτος αδερφός στο Νεζερό, πήρε το νερό και το έφερνε με υδραγωγείο. Ξέσπασε το νερό στον κάμπο της Λαμίας κι' έπειτα ψηλά στα Μετερίζια, αλλά και τις δυο φορές το βούλωσε κι ερχόταν μια χαρά. Μα κι' ο δεύτερος δεν σταύρωσε τα χέρια, άρχισε να χτίζει το κάστρο με τετράγωνα μάρμαρα. Χτίσε, χτίσε, μια πέτρα έλειπε

ακόμα κι' η δουλειά θα τέλειωνε, πριν το νερό φτάσει στο Νεζερό.

– Άφες με, να πέσω στα γονατά σου και ν' αποκοιμηθώ λιγουλάκι, λέει στην Ωριά, η δουλειά σαν τελειωμένη είναι, κι' αυτή τον άφησε.

Μα δεν πέρασαν ούτε πέντε λεπτά και το νερό νάτο κι' έφτασε στο Βελούχοβο. Ββββ... ακούστηκε βοή και κακό. Ξύπνησε ο πρώτος, μα τι τ' όφελος, το στοίχημα το κέρδισε ο αδερφός του. Από την πίκρα του κι' αυτός αρπάζει την τελευταία τετράγωνη πέτρα για να τον σκοτώσει. Φεύγει κείνος τον κατήφορο κατά τον κάμπο της Βελάς πέρα. Του το 'ριξε το μάρμαρο, μα δεν τον πέτυχε, είχε προσπεράσει. Αν περάσεις ποτέ στο χωριό του Μαλαντρινού, θα την ιδείς πανώδρομα, την τετράγωνη αυτή πέτρα. Από τότε μένει εδεκεί.

"Όσπου να διηγηθεί ο πατέρας μου την παλιά αυτή ιστορία, είχαμε φτάσει στο Στενό. Όνομα και πράμα στενό. Από δω ο βράχος, αποκεί βράχος κι' ανάμεσα να περνάει το ποτάμι, ο Δάφνος. Στους βράχους τούτους σφηνωμένο στέκεται ακόμα και σήμερα ένα παλιό γεφύρι, καμάρα ασβεστόχτιστη από τον καιρό του Βενετσάνου. Σήμερα έγινε άλλο γεφύρι, ψηλότερα απ' αυτό για να περνάει ο αμαξόδρομος Λιδωρικού-Ναυπάκτου. Το κλειδί σ' όλη την επαρχία της Δωριδας είναι το Στενό. Εδώ σταυρώνονται όλοι οι δρόμοι της. Την πέρα μεριά του παλιού γεφυριού, στο βράχο, είναι κόνισμα. Κάνουν σταυρό του ρίχνουν τον οβολό τους όσοι περνούν. Αποπέρα, κατά του Λιδωρικού το μέρος στο ριζόβραχο, είναι παλιό καλντερίμι. Το 'φτιασε ο Κόταρης, ήταν παλιός Βουλευτής, είπε ο πατέρας, για να γλιτώνει απ' την πλημμύρα του ποταμού ο κόσμος, γιατί το ποτάμι όταν ήταν κατεβασμένο έφτανε ως τα ριζόβραχα.

Σε τούτο το καλντερίμι είδα πρώτη φορά στη ζωή μου και τηλέγραφο. Στύλος εδώ, στύλος παραπέρα, όλο στύλοι στην αράδα, στην κορφή στον κάθε στύλο μπηγμένο από ένα πήλινο κανατάκι, από κανατάκι σε κανατάκι σύρμα συγκρατητό, να η πρώτη μου εντύπωση. Ο πατέρας είπε: – Πάει τα χαμπέρια από ένα μέρος σ' άλλο ο τηλεγράφος. Τον ρώτησα πώς, μα δεν ήξερε να μου πει. Με τη φαντασία μου εγώ τότε, έλεγα πως κρεμούν το γράμμα στο σύρμα και πως το σύρμα το τραβάει και το πάει από το ένα μέρος στο άλλο. Ένα μόνο δεν μπορούσα να καταλάβω, πως το γράμμα περνάει από το ένα κανατάκι στο άλλο, και γιατί χρειάζονται αυτά τα κανατάκια. Απ' το Στενό και πέρα μαζί με το σύρμα πάμε στο Λιδωρίκι. Απ' αριστερά μας η Γκιώνα, άγριο και θεόρατο βουνό, όπως είναι νόμιζα πως θα πέσει να μας πλακώσει. Ανάμεσα απ' αυτή και τα Βαρδούσια ξεμυτίζει ο Δάφνος, το

μέγα Ποτάμι, όπως λέει κι' ο κόσμος. Κοντά στο Στενό το σμίγει η Μπελεσίτσα του Λιδωρικού που έρχεται από του Μαλαντρινού. Πέρασαμε και τα Χάνια που είναι ακόμα πέρα απ' το Στενό, περάσαμε ανάμεσα στα Λιδωρικιώτικα τ' αμπέλια, πήραμε τον ανήφορο και βγήκαμε στο Λιδωρίκι. Μια σειρά σπιτία, όλα στη γραμμή με μαγαζιά αποκάτω αποπέρα και αποδώθε από το ρέμα που περνάει καταμεσής στο χωριό. Τα σπιτία δίπατα και τρίπατα, ασβεστόχτιστα τα πιο πολλά, αυτό ήταν και είναι ακόμα το Λιδωρίκι. Στη μέση του μια πλατεΐτσα, όσο ένα αλώνι, γύρω τα καφενεία, η μια της άκρη η Βαθιά (βρύση), κοντά στη Βαθιά ένα παλιό φουντωτό πλατάνι, αποκάτω τραπέζια που κάθονται οι χασομέρηδες, αυτό είναι το παραπάνισιο απ' το δικό μου χωριό και σ' αυτό και στα πολλά μαγαζιά καυχώνται οι Λιδωρικιώτες και λέν' πως το Λιδωρίκι τους είναι πόλη, ας είναι και μικρότερο απ' την Αρτοτίνα. Παραπάνω λίγο απ' τη Βαθιά, το χάνι του Γιαλακίδη. Το θυμάμαι καλά, εκεί ξεγυχτήσαμε κείνο το βράδυ. Ακόμα και τώρα δε φεύγει απ' τη μύτη μου μια παράξενη βρώμα του χανιού και ποτέ δεν λησμονώ τον άσχημο ύπνο που έκαμα πάνω σ' ένα πάγκο. Ύστερα απ' τα μεσάνυχτα ξυπνήσαμε, Θεέ μου τι σκοτάδι! Αν δεν είχαμε τα ζώα ούτε και θα μπορούσαμε να βγάλουμε ένα ολόμψηχο ανήφορο που πήραμε, όλο πέτρα και πουρνάρι. Να πας, να πας και να μη σώνεται αυτός ο ανήφορος. Να 'χεις τη νύστα, να 'χεις και το φόβο μη σκοντάψει το μουλάρι και σουροβολιαστείς χάμω. Σκαλί την ονόμασε αυτή τη στράτα ο πατέρας, και τότε πρώτη φορά κατάλαβα τι θα πει σκαλί, γιατί εμείς στο χωριό μας δεν έχουμε πετρωτό τόπο όπως στο Λιδωρίκι, για να 'χουμε και σκαλιά. Το Σκαλί μας έβγαλε σε βουνό, τον Πλατό, κι' απ' τον Πλατό ισιάσαμε για τις Καρούτες. Δεν το είδα αυτό το χωριό ποτέ, γιατί περάσαμε νύχτα. Φέξαμε στο Δώθε Καρουτιανό Κάμπο και με τον ήλιο είχαμε βγάλει και τον Πέρα, έπειτα φτάσαμε στο Καρουτιανό Χάνι, στον Έλατο. Όλο έλατα από γύρω, μαύρα σαν πίσσα, ένα χανάκι, ισόγειο κι' ο χανιάτης με μια συγγούνα μαύρη και φλοκωτή σαν να 'ναι γυναίκα, αυτή είναι η πρώτη μου εντύπωση για το χάνι. Ένα τέταρτο παραπέρα απ' το χάνι είναι διάσελος, ο Έλατος αποδώ φάνηκε ένα ψηλό και περήφανο βουνό, ο Παρνασσός. Στα ριζά του κάτω ένας κάμπος όλο ελιές, ο Σαλωνίτικος. Κατά το δώθε ριζωμα, όπου ο έλατος, πολλά σπιτία.

– Ο Σάλωνας, είπε ο πατέρας... Πρώτη φορά στη ζωή μου έβλεπα πόλη και μου έκαμε μεγάλη εντύπωση...

(*"ΗΩΣ" Ιανουάριος 1940*)

21η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: ΕΟΡΤΗ ΔΙΠΛΗ!!! ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ!!!

Του Δημήτρη Γ. Μπράνη
Σχολικού Συμβούλου - Νομικού - Δημοσιογράφου

I. ΕΟΡΤΗ ΔΙΠΛΗ!!! ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ!!! Α'. ΕΟΡΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ!!!

Είναι εορτή Θρησκευτική και Θεομητορική!!! Είναι η εορτή των **Εισοδίων** της Θεοτόκου!!!

Ο Ιωακείμ και η Άννα είναι άνθρωποι **ευσεβείς**. Είναι όμως **άτεκνοι**. Η ατεκνία ήταν και είναι **όνειδος**. Και παρακαλούσαν το Θεό και με πολλή **θέρμη** και πολλή **ευλάβεια** να τους **χαρίσει** ένα τέκνο!!! Ένα παιδί!!! Και το θέλημά τους έγινε **δεκτό**. Ο Ιωακείμ και η Άννα, μετά από 20 έτη έγγαμου βίου, **απέκτησαν** ένα τέκνο!!! Ένα παιδί!!!

Ο πανοικτίρμων και Πανάγαθος Θεός τους **χάρισε** ένα τέκνο!!! Ένα παιδί!!! Ο ονειδισμός της ατεκνίας **εξαλείφτηκε**!!!

Ο Ιωακείμ και η Άννα έγιναν **γονείς**!!! Έγιναν **γεννήτορες**!!! Απολαμβάνουν τη μεγαλύτερη χαρά της ζωής, που είναι η **τεκνογονία**!!! Το τέκνο τους έλαβε το όνομα: **Μαριάμ**!!! **Μαρία**!!!

II. Η ΜΑΡΙΑ, ΖΗΤΗΣ, ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΣΤΟ ΝΑΟ!!!

Η Μαρία αφιερώνεται Ζητής στον Ναό!!! Ήταν τάξιμο των γονέων της. Το έκαναν προ της γεννήσεως της Μαρίας!!! Προσευχόμενοι και δεόμενοι στο Θεό και με πολλή **θέρμη** και πολλή **ευλάβεια**, ζητούσαν να τους **χαρίσει** ένα τέκνο!!! Και θα το αφιέρωναν στον Οίκο Του, στο Ναό Του.

Στην ηλικία, λοιπόν, των **3 ετών**, αφιερώνουν τη Μαρία στο Ναό!!! Την παραδίδουν στα **χέρια** του ιερέα, που έφερε το όνομα **Ζαχαρίας**!!!

Ο Ιερέας την παίρνει στη **θερμή** του αγκάλη, **την ασπάζεται και την ευλογεί**!!!

Της λέει: «**Εμεγάλυνε ο Κύριος το όνομά σου σε όλες τις ανθρώπινες γενεές**!!!».

III. Ο ΘΕΟΣ ΧΑΡΙΤΩΝΕΙ ΤΗΝ ΤΡΙΕΤΗ ΜΑΡΙΑ!!!

Ο Ζαχαρίας οδηγεί την τριετή Μαρία στο **εσωτερικό** του Θυσιαστηρίου. Εκεί ο Θεός την **χαριτώνει**!!! Η Παναγία **ευφραίνεται**!!! Αγαλλιά και σκιρτά η ψυχή της. Όλοι απόλαυσαν την **πνευματική πανήγυρη**!!! Η Μαρία θα **μείνει** στο Ναό!!! Θα μείνει στον **Οίκο** του Θεού!!! Θα αγιαστεί!!!

Και θα γίνει η Θεοτόκος!!! Η Θεομήτωρ!!! Θα δώσει **σάρκα** και **οστά** στον Υιό και Λόγο του Θεού!!!

IV. Η ΠΗΓΗ ΤΟΥ ΑΝΩΤΕΡΩ ΓΕΓΟΝΟΤΟΣ!!!

Μόνη πηγή του ανωτέρω γεγονότος είναι δύο **Απόκρυφα Ευαγγέλια**!!! **Κανένα** Βιβλίο της Καινής Διαθήκης δεν το αναφέρει.

Τα **δύο** Απόκρυφα Ευαγγέλια που αναφέρουν το ανωτέρω γεγονός είναι:

Το **Πρωτοευαγγέλιο** του Ιακώβου [Κεφ. 6-7] και το **Ευαγγέλιο** του Ψευδο-Ματθαίου.

V. ΉΤΑΝ ΘΕΡΜΟΙ ΙΚΕΤΕΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ!!!

Ο Ιωακείμ και η Άννα είχαν, **εικοσαετή** έγγαμο βίο και ήταν **άτεκνοι**. Η ατεκνία, καθώς και προελέχθη, ήταν - και είναι - **όνειδος**.

Σ' όλο το διάστημα του έγγαμου βίου τους ήταν **θερμοί** **ικέτες** του Θεού!!! Τον **ικέτευαν** με **πολλή** **θέρμη** και με **πολλή** **ευλάβεια** να τους **χαρίσει** ένα τέκνο!!! Ένα παιδί!!!

Άγγελος Κυρίου τους **αναγγέλλει**, ότι το αίτημά τους θα εκπληρωθεί!!! Θα αποκτήσουν **παιδί**!!!

Έμπλεοι χαράς και αγαλλιάσεως υπόσχονται, ότι θα το **αφιερώσουν** στο Θεό!!!

Η Άννα μετά εννεάμηνη κύηση: «**έτεκεν παιδίον**!!!». Απέκτησε κόρη!!!

Έλαβε το όνομα: **Μαριάμ**!!! **Μαρία**!!!

VI. Ο ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΟΡΤΗΣ ΤΩΝ ΕΙΣΟΔΙΩΝ!!!

Η εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου καθιερώθηκε τον 7^ο [μ.Χ.] αιώνα. **Αρχικά** μεν στην Ανατολή, **έπειτα** δε στη Δύση.

Αναφέρονται στο γεγονός τα **γραπτά** αφενός μεν του Αγίου Μαξίμου του Ομολογητού, αφετέρου δε των Πατριαρχών Κωνσταντινουπόλεως Ταρασίου και Γερμανού.

Με τη Θρησκευτική Εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου συνδέεται και το εξής γεγονός. Συνδέεται και η Βασιλική της Αγίας Μαρίας της **Νέας**. Αυτή χτίστηκε λίγο πιο πέρα από τα ερείπια του Ναού του Σολομώντος!!!

Τα εγκαίνια τελέστηκαν στις **21 Νοεμβρίου** του 543 [μ.Χ.] από τον Βυζαντινό Αυτοκράτορα Ιουστινιανό!!!

Σ' αυτό, ακριβώς, το γεγονός οφείλεται ο **ορισμός** από την Εκκλησία του εορτασμού των Εισοδίων της Θεοτόκου στις **21 Νοεμβρίου**. Εορτή Θρησκευτική!!!

Στο Βυζάντιο η ημέρα αυτή είχε καθιερωθεί από τον Αυτοκράτορα τον Μανουήλ τον Α' τον Κομνηνό ως **ημέρα αργίας**!!!

VII. ΜΕΡΗ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΥ ΕΟΡΤΑΣΜΟΥ!!!

Ιδιαίτερος με κάθε επισημότητα και λαμπρότητα και με θρησκευτική κατάνυξη η θρησκευτική εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου **εορτάζεται** στα παρακάτω μέρη.

α) Στην Κρήτη εορτάζεται στα **Χανιά**. β) Στα Νησιά εορτάζεται στο Νησί **Κίμωλος**. γ) Στη Στερεά Ελλάδα εορτάζεται στη **Λειβαδιά** και την **Αμφίκλεια** Φθιώτιδας.

Στην Αθήνα εορτάζεται στον Ιερό Βυζαντινό Ναό της **Καπνικαρέας**, που υπάρχει στην οδό Ερμού και είναι πολύ κοντά στην **ιστορική** πλατεία του Συντάγματος!!! Ναΐδιο είναι!!! Θαυμαστό προσκύνημα καθημερινό!!! Χρονολογείται από τον **11ο αιώνα**!!! Προσκυνείται από κάθε άνθρωπο ημεδαπό και αλλοδαπό!!! Από κάθε περιπατητή της **οδού** Ερμού!!!

Ονόματα βαπτιστικά, που εορτάζουν την ημέρα της θρησκευτικής εορτής των Εισοδίων της Θεοτόκου, είναι η **Μαρία**. Είναι η **Δέσποινα**. Είναι ο **Παναγιώτης**.

VIII. ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΘΙΜΟ!!!

Την ημέρα της θρησκευτικής εορτής των Εισοδίων της Θεοτόκου υπάρχει το ελληνικό έθιμο να **βράζονται** δημητριακά προϊόντα, όπως: σιτάρι, καλαμπόκι, φασόλια, ρεβίθια κ.ά. Ένα **άτομο** της οικογένειας πηγαίνει με ένα δοχείο με βρασμένα δημητριακά προϊόντα να «**ταΐσει**» τη βρύση!!! Επιστρέφοντας στρώνουν, **τραπέζι** και τρώνε την πολυσπορίτισσα, όπως λέγεται το είδος αυτό του εδέσματος. Το έθιμο έχει συμβολικό χαρακτήρα!!! Χαρακτήρα γονιμότητας και καρποφορίας!!! Όπως δηλ. τρέχει το νερό της βρύσης, έτσι να «**τρέχει**» και η γονιμότητα και η καρποφορία της γης.

Γι' αυτό η εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου ονομάζεται και εορτή της **Παναγίας** της **Πολυσπορίτισσας**!!!

IX. ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΕΟΡΤΗ ΕΘΝΙΚΗ!!!

Η 21η Νοεμβρίου εορτή θρησκευτική, εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου είναι **διπλή** εορτή!!!

Εορτή της Εκκλησίας και Εορτή των Ελληνικών **Ενόπλων** Δυνάμεων!!! Εορτάζουν: «**Την Υπέρμαχο Στρατηγό**» τους, την **Προστάτιδά** τους, που είναι και προστάτιδα **ολόκληρου** του Ελληνικού Έθνους!!!

Έθνος και Ορθοδοξία είναι δύο πόλοι αχώριστοι, αδιαίρετοι, αδιάσπαστοι!!! Δύο πόλοι, που συμπλέουν και συμβαδίζουν πάντοτε μέσα στην ιστορία και το χρόνο, μέσα στην **αέναη** πορεία και ροή των ανθρώπινων αιώνων!!!

Οι Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις στις 21 Νοεμβρίου **τιμούν δεόντως και προεπόντως** την προστάτιδά τους την: «**Υπέρμαχο Στρατηγό**» τους, την Υπεραγία Θεοτόκο!!! Τη Θεομήτορα!!!

Είναι οι **ακοίμητοι φρουροί** των Εθνικών μας Συνόρων, της εδαφικής μας ακεραιότητας και των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων.

Τιμή, λοιπόν, και δόξα, δόξα και τιμή στις Ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις!!! Είναι πάντα έτοιμες να υπερασπιστούν το **Έθνος** μας και την **Πατρίδα** μας από κάθε **επιβολέα** και από κάθε **εχθρό και πολέμιο**.

Το **έμβλημα** των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων είναι: «**ΓΗΝ ΚΑΙ ΥΔΩΡ ΟΥ ΔΙΔΟΜΕΝ**!!!».

X. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΥΜΝΟΣ!!!

«**Σήμερον της ευδοκίας Θεού το προοίμιον, και της των ανθρώπων σωτηρίας η προκήρυξις. Εν Ναώ του Θεού, τρανώς η Παρθένος δέικνυται, και τον Χριστόν τοις πάσι προκαταγγέλλεται. Αυτή και ημείς μεγαλοφώνως βοήσωμεν: Χαίρε της οικονομίας του Κτίστου η εκπλήρωσις**!!!»

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΡΤΟΤΙΝΩΝ ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΤΗΣ ΓΗΣ

Τα συναισθήματα ανάμεικτα... αγάπη και προσμονή, χαρά αλλά και λύπη, νοσταλγία αλλά και δύναμη!

Είναι αυτό το «σαράκι» που κατατρώνει την καρδιά του Έλληνα που είναι μακριά.

Είναι τα παιδικά του χρόνια, είναι το πώς μεγάλωσε, είναι που νιώθει περήφανος για την Πατρίδα του όπου και αν βρίσκεται!

Γιατί την αγαπάει την Ελλάδα του ο Έλληνας και ας τη βλέπει μόνο τα καλοκαίρια. Γιατί τη νοιάζεται διπλά και ας είναι μακριά της. Γιατί μιλά γι' αυτήν κτητικά και τη βλέπει με άλλο βλέμμα και με περισσότερα χρώματα!!!

Είναι το μπλε με το άσπρο και τόσα άλλα!!!

Είναι τα συναισθήματα, οι εικόνες, οι αναμνήσεις, οι αγκαλιές, τα φιλήματα, οι μυρωδιές, οι γεύσεις! Αχ αυτές οι γεύσεις!!!

Τα γεμιστά της μαμάς, το αχνιστό ψωμί, το ελατίσιο μέλι!

Ακόμα και ο αέρας, που για κάποιο λόγο είναι πιο καθαρός, πιο μυρωδάτος, πιο οικείος! Γεύσεις και αρώματα του χωριού μας που μας κρατούν δεμένους με δεσμά αόρατα!!!

Και μετά οι εικόνες που περνούν μπροστά από τα μάτια και τα θολώνουν... η γαγιούλα με το κρυμμένο αυγό στην ποδιά, ο παππούς που πίνει τον ελληνικό καφέ στο καφενείο στην πλατεία του χωριού, ο παπάς που φροντίζει τον Άη Γιώργη! Και από πάνω, φύλακας πιστός και αιώνιος, ο ξαπλωμένος γίγαντας που η παράδοση ή η φαντασία θέλει να φυλάει τα Βαρδούσια!

Τελευταίο αλλά απαραίτητο για να ολοκληρωθεί το ταξίδι μας, το μπουκαλάκι με το νερό από τη Χοχλαστή!

Αυτά είναι οι βαλίτσες του Έλληνα της ξενιτιάς!

Φανταστείτε λοιπόν τη χαρά του όταν μαθαίνει ότι τιμούνται τα παιδιά του για την επιτυχία τους στις σπουδές.

Η συγκίνηση μεγάλη και το ευχαριστώ εγκάρδιο σε όλους όσους φροντίζουν και κρατούν το χωριό ενωμένο και διατηρούν ζωντανά έθιμα και παραδόσεις!

Με αγάπη

Οικ. Χαριλάου Κωνσταντίνου
Παλασκώνη

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΑΘ. ΔΙΑΚΟΥ

Στην εφημερίδα **ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ** της 19.06.2021 δημοσιεύτηκε σημείωμα με αυθεντικές πληροφορίες σχετικές με τις τελευταίες ώρες του Αθανασίου Διάκου. Λόγω εξαιρετικού ενδιαφέροντος αναδημοσιεύουμε το σχετικό κείμενο.

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΑΘ. ΔΙΑΚΟΥ

Με αφορμή τα 200 χρόνια από την Επανάσταση του 1821, θα ήθελα να αναφερθώ σε δύο περιστατικά που έχουν σχέση με τον μαρτυρικό θάνατο του **ΑΘ. Διάκου**.

Έτσι κατά την «**ειδίξη**» της αθηναϊκής εφημερίδας **ΝΕΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ** της **3.1.1888**: «Τηλεγραφούσιν εξ Αμφίσσης. Συγκινητική σύμπτωσης εντός του Χανίου της Γραβιάς σήμερον ανεκαλύφθη ο τάφος του αιμοχαρούς Χαλαλήλ Βέη με ελληνικήν επιγραφήν: «ήρωας Χαλαλή Βέης, 21 Μαΐου 1821». Ο Βέης ούτος ήτο ο σουβλήσας ιδίαις χερσίν τον Αθανάσιον Διάκον [...].»

Κατά την «**ειδίξη**» της **ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ** της **15.4.1889**: «Απεβίωσεν εν Λαμία εις ηλικίαν 94 ετών ο λεπτούργος Φίλιος Αλεξίου, ων κατά 1821 οι εν Λαμία κρατούντες Οθωμανοί βία και ραβδισμοίς ηγγάρευσαν να λεπτύνη και παρασκευάση τον πάλον, δι' ου ο ήρωας Αθανάσιος Διάκος ανεσκωλοπίσθη. Ο δυστυχής γέρων επί ήμισυ και πλέον έκτοτε αιώνα ζήσας, ουκ επαύετο ευχόμενος τω πανοικτιρμόνι Θεώ ίνα συγχωρήσει το ακούσιον εκείνο αμάρτημα».

Αλλά δεν είναι επίσης πολύ γνωστό ένα θαυμάσιο λυρικό και σύντομο ποίημα του αυτόχειρα ποιητή **Κώστα Καρυωτάκη**, ο οποίος περιγράφει την έξαρση της εκθαμβωτικής άνοιξης της Ρούμελης, στο περιβάλλον της οποίας υπέστη το τρομερό μαρτύριο, που οδήγησε στο θάνατο τον **ΑΘ. Διάκο**.

Η προσέγγιση του ποιητή δεν έχει ηρωϊκό τόνο, αλλά παρά την έντονα απαισιόδοξη τάση που χαρακτήριζε τον **Κ. Καρυωτάκη**, έχει μια κατάφαση της ζωής.

«ΔΙΑΚΟΣ

Μέρα του Απρίλη.
Πράσινο λάμπος,
γελούσε ο κάμπος
με το τριφύλλι.

Ως την εφίλει
το πρωινό θάμπος,
η φύση σάμπως
γλυκά να ομίλει.

Εκελαδούσαν
πουλιά, πετώντας
όλο πιο πάνω.

Τ' άνθη ευωδούσαν.
Κι είπε απορώντας:
«Πώς να πεθάνω;»

Αντώνης Ν. Βενέτης, Μοναστηράκι Δωρίδος

Συγχαίρουμε και ευχαριστούμε τον ακούραστο ερευνητή κ. **Βενέτη** για τις εξαιρετικές αυθεντικές πληροφορίες του σημειώματός του.

Επετειακά μπλουζάκια Συλλόγου Αρτοτινών «Ο Αθανάσιος Διάκος»

Οι επετειακές μπλούζες του Πολιτιστικού μας Συλλόγου είναι έτοιμες προς διάθεση.

Διατίθενται σε δύο αποχρώσεις μπλε και κόκκινο, σε όλα τα νούμερα, ακόμη και σε παιδικά.

Για παραγγελίες επικοινωνήστε με τα μέλη του Συλλόγου ή στο email: **artotina.diakos@gmail.com!**

Η τιμή είναι 20 ευρώ η μία, με δωρεάν μεταφορικά!

Νέο Δ.Σ. της Δωρικής Αδελφότητας

Έπειτα από τις εκλογές της Δωρικής Αδελφότητας στις 5 Δεκεμβρίου 2021, που διεξήχθησαν στα γραφεία της, η νέα Σύσταση σε σώμα του νέου Δ.Σ. της Δωρικής Αδελφότητας που προέκυψε από τη συνεδρίαση της 8ης Δεκεμβρίου 2021 είναι η κάτωθι:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: **ΛΥΜΠΕΡΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ**
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Α': **ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ ΝΙΚΟΣ**
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Β': **ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ**
Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: **ΚΡΙΚΕΛΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ**

ΕΙΔ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: **ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΙΔΟΥ ΘΕΚΛΑ**
ΤΑΜΙΑΣ: **ΦΛΩΡΟΥ ΖΩΗ**
ΑΝ. ΤΑΜΙΑΣ: **ΛΙΑΠΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ**
ΕΦΟΡΟΣ: **ΚΑΠΠΑ ΕΦΗ**

ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΤΗ ΔΩΡΙΔΑ:
ΛΑΓΓΟΥΡΑΝΗ-ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΑ ΑΡΓΥΡΩ

ΜΕΛΗ Δ.Σ.: **ΜΠΕΣΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ**
ΚΑΛΑΤΖΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΣΥΓΧΩΡΙΑΝΟΙ ΜΑΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ

ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ

ΤΕ.Χ.ΡΑ. ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ
Βασιλείος Ράπτης & ΣΙΑ Ο.Ε.
Οικοδομικές Επιχειρήσεις
- Ανελκυστήρες
Καισαρείας 30-32 Βύρωνας
Τηλ.: 210 7643252
Καράμπελας Κώστας Α.Ε.Β.Ε.
Ανελκυστήρες
Αντιπροσωπείες - Εισαγωγές
Εδρα: Αλκαμένους 109 & 122
Αθήνα 10446
Τηλ.: 210 8811927, 210 8816033
Fax: 210 8822308
Κολοδού Κ. Υιοί Ε.Π.Ε.
Εγκαταστάσεις-συντηρήσεις
ανελκυστήρων
Θεσσαλονίκης 98 Κ. Πετράλωνα
Τηλ.: 210 3456091 • Fax: 210 3413031

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΕΣ & ΜΗΧΑΝΙΚΟΙ

Γρηγοράκης Βασίλης Χ.
Αρχιτέκτων Μηχανικός Ε.Μ.Π.
Θυσίας 35 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310 26935 Κιν.: 6974 326186
Ζουρά Κων. Μαρία
Διπλ. Πολιτικός Μηχανικός
Εργοληπρία Δημοσίων Έργων
Μελέτη-Κατασκευή
-Επιβλεψη Οικοδομών -
Τακτοποίηση αυθαιρέτων
Π. Γρηγορίου Ε' 51 Ίλιον
Τηλ.-Fax: 210 2631143
Κιν.: 6972345438
Κανούρης Γιάννης Δημ.
Αρχιτέκτονας Μηχανικός
Εθν. Αντίστασης 12 Μαρούσι
Τηλ.: 210 6141584
Κιν.: 6977995489
Τριθόλου Μαρία & Χρύσα Βασ.
Αρχιτέκτονες/Μηχανικοί
ΜSc Ε.Μ.Π.
Μελέτη - Επιβλεψη οικοδομών
Τακτοποίηση αυθαιρέτων
Πιπίνου 5, Αθήνα
Τηλ.: 6972937146 - 210 8236066

ΑΣΦΑΛΕΙΕΣ

Τσούμας Νίκος
Ιθακής 119 Ανω Γλυφάδα
Τηλ.: 210 9634103 Γραφ.: 210 9853822
Κιν.: 6932346612

ΒΙΒΛΙΟΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΑ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ
Παύλου Π. Αικατερίνη
Ιπποκράτους 191-195 Αθήνα 11472
Τηλ.: 210 6468787 & 6972276222
site: www.tobibliopolio.gr
e-mail: biblio@hol.gr

ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Γρηγοράκη Μαρία
Διδότου 52, 10681 Αθήνα
Τηλ.: 210 3821662
Κιν.: 6932356242
e-mail: grigoraki.mar@gmail.com
Λαδίδας Δημήτρης - Αλέξανδρος
Ζ. Πηγής 2-4 Αθήνα
Τηλ.: 210 3617257
Σμυρνής Δημήτριος
25ης Μαρτίου 8, 15124, Μαρούσι
Τηλ. γραφείου: 211-0143482
Κιν.: 6944 618766
e-mail: smirnisd@gmail.com
Τσέλιου Νικ. Χριστίνα
Α. Μεταξά 7 Γλυφάδα
Τηλ.-Fax: 2110142869
- 210 6924654 • Κιν.: 6946857665
e-mail: christina.tsel@yahoo.gr

ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΟΙ

Δήμητρα Γ. Τσιώτα
Διαιτολόγος - Διατροφολόγος
Αθλητική Διαιτολόγος
Απόφοιτος Βρετανικών
Πανεπιστημίων
University of Surrey (BSc)
University of Aberdeen (MSc)
25ης Μαρτίου 12 Περιστέρι 12132
Τηλ.: 210 5748221

ΕΙΔΗ ΑΛΙΕΙΑΣ

Μαστρογεωργίου Α. & ΣΙΑ Ο.Ε.
Βουνό - Θάλασσα - Camping
Λεωφ. Μαραθώνος 98 Γέρακας Αττικής
Τηλ.: 210 6916762 Τ.Κ. 15344

ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ

Κάππας Κώστας Ι.
Γυναικεία ενδύματα
Όθωνος & Παπαδημητρίου 18 Κορωπί
Τηλ.: 210 6627498 • Κιν.: 6974882669

ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ

Μελίστας Χρ. Σπύρος
Μελίστα Σπ. Αθηνά
Ενοικιαζόμενες γκαρσονιέρες
πλήρως εξοπλισμένες
Αρτοτίνα Φωκίδας
Τηλ.: 6975915411 - 6977081015
Μερζάκης Κώστας
Ενοικιαζόμενα δωμάτια
& γκαρσονιέρες
Ι. Λέκκα 1 Λουτράκι Τηλ.: 27440 22456

ΕΠΙΠΛΑ

Γιαννουδάκης Κώστας
(σύζ. Ευφροσύνης Α. Σιώκη)
Επιπλα γραφείου
-Μεταλλικά-Βιβλιοθήκες-Ντουλάπες
Ερμού 103 Αθήνα Τηλ.: 210 3212402

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΑ - ΚΑΦΕΤΕΡΙΕΣ

Κατσαρός Νίκος
Εστιατόριο - Καφέ "Έν πλώ"
Μοναστηράκι Δωρίδας
Τηλ.: 26340 51522 • Κιν.: 6944777612
Καρβέλης Νικόλαος
Ταβέρνα
Ευπάλιο Φωκίδας
Τηλ.: 26340 51296
Τριθόλος Κώστας Αρ.
Καφέ μπαρ-Ψησταριά
Αρτοτίνα Τηλ.: 22660 51828
Ψήνων και Μεθώ
Σιώκη Ευφροσύνη
Μπριζόλα - Μπιφτέκι
Ηρώων Πολυτεχνείου 22 Ηλιούπολη
Τηλ.: 210 9962004

ΖΩΟΤΡΟΦΕΣ

Αφοί Μαυραγάνη του Αποστόλου
Ζωοτροφές - Είδη κυνηγίου
Ευηνοχώρι Μεσολογγίου
Μαυραγάνης Βασίλειος Αποστ.
Κάτω Ευηνοχώρι Μεσολογγίου
Γεωργικά Φάρμακα
Λιπάσματα & Σπόρια
Άγιος Αθανάσιος Μεσολογγίου
Ζωοτροφές • Τηλ.: 6972412830

ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΙΚΑ & ΥΔΡΑΥΛΙΚΑ

Κατσαρός Δημήτρης
Ηλεκτρικές εγκαταστάσεις
Αγριλιά Μεσολογγίου
Τηλ.: 26310 26466 • Κιν.: 6977944673
Αρτοτίνα: 22660 52687
ΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΙΚΗ ΕΥΗΝΟΧΩΡΙ
Ξηρού Γεωργία Β.
Υδραυλικά - Θέρμανση - Αρδευτικά
- Μελέτες - Εγκαταστάσεις
Τηλ.: 26310 39586
Τσαμαδιάς Θανάσης
Ηλεκτρολογικές εργασίες
Λευκωσίας 9 Γλυφάδα
Τηλ.: 210 9612606 & 210 9646726
Κιν.: 6944610184
Τσέλιος Γιώργος Κ.
Υδραυλικά-Είδη Θέρμανσης
Ιπποκράτους 4 Π. Φάληρο
Τηλ.: 210 9815025

ΙΑΤΡΟΙ

Δρούγκας Σ. Γεώργιος
Ειδικός Καρδιολόγος
Μέλος της Ελληνικής
Καρδιολογικής Εταιρείας
25ης Μαρτίου 76 Πετρούπολη Τ.Κ. 13231
Τηλ.-Fax: 210-5059754
Κιν.: 6974581726
Παλασκώνης Ιωάννης Δ.
Ιατρός - Γενικός Χειρουργός
Ιατρείο: Λευκωσίας 49 Αθήνα
Τηλ.: 6944883425
Τηλ./Fax: 210 8617201
Κλινική ΑΠΟΛΛΩΝΕΙΟ
Τηλ.: 210 6926501
Τσιτσής Βασίλης Αρ.
Γυναικολόγος
Επιμελητής Α' Μαιευτικής
Γυναικολογικής Κλινικής
Γενικό Νοσοκομείο Πύργου
Κιν.: 6944792525

ΙΑΤΡΟΙ

Τσιώτα Ασπασία
Ψυχολόγος
Χώρος Συμβουλευτικής
& Ψυχοθεραπείας
Πατρ. Ιωακείμ 2 Περιστέρι 12132
Τηλ.: 210 5775255
e-mail: aspasia.tsiota@gmail.com
Φασίτσας Δημήτρης
Ειδικός Καρδιολόγος
Διδάκτωρ Πανεπ. Αθηνών
Λ. Κηφισίας 330 Χαλάνδρι
(είσοδος από Κορδελιού 8)
έναντι Νοσοκ. Υγεία Τ.Κ. 15233
Τηλ.: 210 6855951-2-3-4
Fax: 210 6855949 • Κιν.: 6934781806
www.kardiologico.gr
e-mail: kardio@otenet.gr

ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΙ ΚΤΙΡΙΩΝ

Λαδίδας Αλέξανδρος
Όμιλος Εταιριών - Σταδίου 51 Αθήνα
Τηλ.: 210 3246397 - 210 3219605
- 210 3216164

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ

Λαζαρίδου Τριανταφυλλιά
Ελεύθερος επαγγελματίας
Manager καλλιτεχνών
Εκμετάλλευση γκαρνταρόμπας
Τηλ.: 6943512460

ΚΟΜΜΩΣΕΙΣ

Ναπα Κομνωτήριο
Νανά Παπαβασιλείου
& Σοφία Καρβέλη
Γυναικεία - Ανδρικά - Παιδικά
Δημοκρατίας 3 & Λ. Ειρήνης Πεύκη
Τηλ.: 210 8068116

ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ

Maris Exclusive Jewelry
Δρόσου Ελένη
Ηφαίστου 5 Αθήνα • Τηλ.: 210 3219082
Πανδρόσου 83 Αθήνα • Τηλ.: 210 3213090
website: www.marisjewelry.gr
e-mail: info@marisjewelry.gr

ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΑ

Μπρασούνος Γεώργιος
Λιάκατα 10 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310-24753 • Κιν.: 6977436574
ΣΕΡΠΕΝΤΕΛΛΟΣ ΔΩΡΙΚΑ ΚΡΕΑΤΑ
Ευπάλιο Φωκίδας
Τηλ.: 26340 52000 • Οικ.: 26340 53152
Κιν.: 6946636590

ΚΤΗΝΙΑΤΡΟΙ

Κανούρης Αθ. Τάσος
Λ. Μεσογείων 419
Τ.Κ. 15343 Αγ. Παρασκευή
Τηλ.: 210-6015181 Fax: 210-6003906
e-mail: tasoskanouris@gmail.com

ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ – ΕΚΤΕΛΩΝΙΣΜΟΙ

Αποστολάκης Βαγγέλης
Εκτελεστικές εργασίες
Λ. Δημοκρατίας 143 Κερατσίνι
Τηλ.-Fax: 210 4003244
Κιν.: 6972236732
TAXISCODE
Παπαναστασάτου Αγγελική
Φοροτεχνικό-Λογιστικό γραφείο
Α' τάξης
Μωρογιάννη 14 - 12133 Περιστέρι
Τηλ.: 210 5776108 - 6979227073
Fax: 210 5719550
e-mail: aggrapa@otenet.gr

ΜΕΣΙΤΙΚΑ

ΕΥΡΩΚΤΗΜΑΤΟΜΕΣΙΤΙΚΗ
Κατσαρού Β. Μαρία
Ευπάλιο: Τηλ.: 26340 51619
Κιν.: 6973007819
Αθήνα: Ξάνθου & Παπαφλέσσα
15451 Ν. Ψυχικό
Τηλ.: 210 6749557 Fax: 210 6712706
Κιν.: 6946578063
Μαυραγάνης Περικλής Σταμ.
Σύμβουλος Ακινήτων
Αναξάμενους 5 Χαλάνδρι 15238
Τηλ./Fax: 210 6010660
Κιν.: 6974317194
www.mesitiko-mavraganis.gr
perikles.mavraganis@gmail.com

ΜΕΤΑΛΛΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ

Τσέλιος Αθ. Γεώργιος
Μεταλλικές κατασκευές
-Μεταλλικά Κτίρια
Κουφώματα Αλουμινίου
-Σκάλες-Συστήματα Σκίασης
Τσώρτσιλ 32 Ηλιούπολη
Τηλ.: 210 9932378 Fax: 210 9931887
Κιν.: 6948537807
www.gtselios.gr
email: info@gtselios.gr

ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΙ

Τσώρης Ηλίας
Πλ. Μεσολογγίου 8 Παγκράτι
Τηλ.: 210 7220826

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Κορδοπάτης Γιάννης
Οικοδομικές εργασίες
Πέτρουλα 4 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310 24118 & 6977 463850
Τσαμαδιάς Χρήστος
Οικοδομικές εργασίες
Άγιος Αθανάσιος Μεσολογγίου
Τηλ.: 26310 24000

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΑ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Ρουφαγάλας Γιώργος & Κώστας
Μουσική - Φωτισμός -
Οπτικοακουστικό υλικό
Σαλαμίνας 4 Παλλήνη Τ.Κ. 15351
Όρνος Μυκόνου Τ.Κ. 84600
Σ. Τρικούπη 18Α Λεμεσός Τ.Κ. 3077
Τηλ.: + 30 210 6669343
Κιν: + 30 6986261100 (Ελλάδα)
+ 357 96034989 (Κύπρος)
e-mail: george@lively-events.com
www.lively-events.com
Κρανιάς Φόσκολος Κώστας
Φωτισμός - Ήχος - Laser
• Ενοικίαση οπτικοακουστικών
συστημάτων
• Service μηχανημάτων
• Διοργάνωση εκδηλώσεων
Ξυλοκάστρου 18 Ίλιον Αθήνα
Αγ. Σοφία Μύκονος
Κιν.: 6932573646
www.crownmedia.gr
e-mail: info@crowmedia.gr

ΠΡΑΤΗΡΙΑ ΚΑΥΣΙΜΩΝ

Κακαλής Δημήτρης
Πρατήριο υγρών καυσίμων
Λ. Πεντέλης 139 Χαλάνδρι
Τηλ.: 210 6840850 & 6977682015

ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΟ
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

Αλεξανδρής Ιωάννης
Ανταλλακτικά αυτοκινήτων
Είδη Φανοποιίας
Μεταχειρισμένα ανταλλακτικά
Mercedes
Κιν.: 6944148514 • Τηλ.: 26340 38515
Ζαχαρίας Νίκος
Εξουσιοδοτημένο συνεργείο FORD
1ο χλμ Εθν. Οδού Ναυπάκτου - Ιτέας
Καρούλα Δάφνης Ναύπακτος
Τηλ.: 26340 29630
Κουτσόδουλος Γιάννης
NISSAN SERVICE
Ιπποκρήνης 45 & Κοκκινόπουλου
Ζωγράφου • Τηλ.: 210 7704990
Μπρασούνος
Εξουσιοδοτημένος Επισκευαστής OPEL
Κωνσταντίνος Β. Μπρασούνος & ΣΙΑ Ε.Ε.
Τ.Κ. 14342 Ν. Φιλαδέλφεια
Τηλ.: 210 2773296 Fax: 210 2794102
e-mail: kbraunos@otenet.gr
Τσιτσής Γιάννης Κ.
Συνεργείο αυτοκινήτων Παντός τύπου
Εργατών Τύπου 12 Κάτω Ηλιούπολη
Τηλ.: 210 9709632 • Κιν.: 6972953532

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

Κυριάκος Δ. Μαυροπούλος
Web Designer & Developer
Μεσολογγίου 108 Αιγάλεω 12242
Κιν.: 6942597515 • webkyr81@gmail.com

TAXI

Αλεξανδρής Ιωάννης
Ταξί Ναύπακτος
6944148514
Μαρτέκας Θεμιστοκλής Ευθ.
Τηλ.: 210 9735511
Μπαλής Γιώργος Νικ.
Βλαχόπουλων 32 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310 27143 & 6977434828
Μαυραγάνης Χρ. Γιάννης
Άγιος Γεώργιος Μεσολογγίου

ΤΕΝΤΕΣ

Αυζώτης Βασίλης
Τέντες - Πέργολες Κατασκευή
& Εμπορία Χονδρική - Λιανική
Δημογράους 3 Περιστέρι
Τηλ.: 210 5728124 - 210 2010497
Fax: 210 5743784 • Κιν.: 6932003232

ΤΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ

Μαυραγάνης Περικλής Κων.
Τηλεπικοινωνίες
Αυτοματισμός γραφείου
Στρατηγού Μακρυγιάννη 10Α
Νέα Φιλαδέλφεια Τ.Κ. 143 42
Τηλ.: 210 2519336 Fax: 210 2516104
www.mavraganis.gr
e-mail: periklis@mavraganis.gr

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Παλασκώνη Κ. Αικατερίνη
Γραφείο Γενικού Τουρισμού EOS TRAVEL
Εισιτήρια αεροπορικά, αεροπορικά.
Κρατήσεις ξενοδοχείων, εκδρομές,
ενοικιάσεις πούλμαν Βείκου 31 Γαλάτσι
Τηλ.: 210 2138866 - 210 2930111
& 210 2928028

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

ΜΠΑΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Φαρμακοποιός
Κανακάρη 207 (γωνία Μισούλη) Πάτρα
Τηλ.: 2610 339769 • Κιν.: 6975912491
e-mail: balisnikolaos@gmail.com

ΦΥΣΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΕΣ

Βήττας Δημήτριος
Φυσικοθεραπεία
• Ηλεκτροθεραπεία • Θεραπευτική μάλαξη
• Διαθερμία • Laser • Θεραπεία οσφύος
• Γυμναστική
Ελεού. Πολιορκημένων 12 Μεσολόγγι
Τηλ.: 26310 27242 Κιν.: 6947354639
Μανωλάς Ιάκωβος & Τσούμα Βάνα
Φυσικοθεραπευτήριο
Βασ. Γεωργίου Β' 29 & Σπ. Μερκούρη
Παγκράτι • Τηλ.: 210 7229447

ΦΥΤΩΡΙΑ

Κατσούνη-Κολοδού Ειρήνη
Φυτώριο-Δέντρα-Θάμνοι-Γλάστρες
5ο χλμ. Λεωφ. Σπάτων
Τηλ.: 210 6666178
Κατσούνης Νίκος Κ.
Φυτά εσωτερικών χώρων-
Λιπάσματα-Χώματα-Σπόροι
Αναγυρόντος 9 Τ.Κ. 16672 Βάρη
Τηλ.: 210 6666213

ΦΩΤΟΓΡΑΦΗΣΕΙΣ

Τσόγκας Θανάσης
Επαγγελματική φωτογραφία-VIDEO
Τηλ.: 210 6464018 Κιν.: 6974975160

ΧΡΩΜΑΤΑ - ΣΙΔΗΡΙΚΑ

Μαστρογεωργίου Αγαλία
Χρώματα - Σιδηρικά
Είδη Οικιακής Χρήσης
Αγ. Τριάδας 63 & Κων/νου
Όθωνος Δάβαρη - Παιανία
Τηλ.: 210 6645895